

REČ O KNJIZI

Pred nama je izuzetno korisna i zanimljiva knjiga kojoj je teško odrediti žanr. Nije ni putopisna, nije ni turistička monografija, niti udžbenik, ne može se ubrojati u naučni rad.

Inženjer Rade Vesović, rođen je 1952. godine u Zemunu. Po završetku Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu, zaposlio se u Iskri iz Kranja, zahvaljujući poslu, putovao je širom Jugoslavije, imao prilike da ide i dalje, upozna evropske zemlje.

Kao i svi mi, tadašnji stanovnici Jugoslavije znao je elementarne podatke o svoj zemlji: Kada je i kako nastala, koja je reka najduža, koja planina najviša, gde je najstariji grad, najveće jezero...Ništa neobično, jer to svaki građanin patrota, bilo koje zemlje, mora i treba da zna. To je sastavni deo opšte i građanske kulture, o tome se saznaje u kući, potvrđuje u školi, prenosi na mlađe.

Nestankom bivše zemlje, prestala su da važe mnoga dotadašnja osnovna znanja. Našli smo se u Srbiji u kojoj doduše, ne fale naglašene patriote i još glasniji nacionalisti, hvala bogu, ni normalniji građani svih profila obrazovanja i statusa, ne fali ni tradicija, ni mitovi, ni malo naduvane istorije, ali, zapanjuće škripi oko elementarnog stvarnog poznavanja mnogo čega iz istorije, geografije, umetnosti, kulture, tradicije Srbije?! Koja nam je sad najviša planina? Koja najduža reka? Najveće jezero? Najstariji grad? Najstarija crkva? Na prvi pogled, izgleda da to u ovoj zemlji nikome nije važno, da se bez toga može, zažmurićemo na sopstveno neznanje, preturili smo mnogo preko glave i bez toga, pa možemo i na dalje?!

Na sreću, u Srbiji ima ljudi koji se ne mire sa neznanjem, osećaju značaj nedostatka, stalo im je da pronađu te odgovore. Jedan od njih je i Rade Vesović, pisac ove knjige. To mu je glavni motiv i motor pokretač za polazak na vikend putovanja i dugogodišnje tumaranje po raznim budžacima, poznatijim i manje znanim delovima zemlje, u potrazi za biserima svetske i naše baštine, usput zastajkujući pred velepnim pejzažima kojima naša zemlja obiluje. Početne putokaze kretanja nalazio je na internetu, čak banalno, na prilično nepouzdanoj Vikipediji, na licu mesta dobijao ispravke i dopune koje su ga primorale da podatke proveri u stručnoj literaturi, da zaviri u radove Zavoda za zaštitu spomenika i kulture, Zavoda za zaštitu prirode, raznih odeljenja SANU, da dođe do zanimljive ostavštine vrhunskih naučnika i istraživača, kao na primer kultne knjige Aleksandra Deroka: Srednjovekovni gradovi u Srbiji i Crnoj Gori, koja ga je prosto zarazila da obiđe i preturi svaki i najmanji ostatak starih utvrda opisan u knjizi.

Početno zadovoljavanje ličnih pobuda za spoznajom Srbije, preraslo je u nešto mnogo ozbiljnije i opšte, podaci i fotografije su se nagomilale, odlučio je da ih podeli na internetu. Otvorio je sajt RUTIZAM.COM i pozvao prijatelje i ostale zainteresovane da mu se priključe. I ljudi su došli, krug radoznalaca se širi, putuje se u manjim i većim grupama, sajt postaje sve posećeniji i korisniji. Baš to interesovanje i zahvalnost brojnih ljudi, nužno ga je teralo ka trajnijem zapisu, guralo u pravcu nastanka ove knjige: PRAVAC SRBIJA.

Rade Vesović je inženjerski tačan, strpljiv u pronalaženju, uporan da se uspenra i do teško dostupnih ruševina gradova, da gazi rečice ne bi li dospeo do napuštenih vodenica, kilometrima pešači do napuštenih naselja, do zaboravljenih spomenika, do raznoraznih čuda prirode za koje ni meštani ne znaju tačno gde se nalaze. Pritom se ne razbacuje pisanjem, ne prenatrpava podacima, on zapise daje koncizno i precizno sa korisnim digresijama, putnim upustvima kako i kad stići, sa obaveznom mapom na kraju svakog poglavlja i QR kodovima za GPS snalaženje.

Knjiga je sjajan podsticaj za radoznale, ohrabrenje i onima sa plićim džepom za putovanje i upoznavanje domovine. Vredno je istaći, da ovo delo obiluje izvanrednim autorskim fotografijama, prava je šteta što nisu štampane u većem formatu, ali za utehu, oni zainteresovani mogu ih videti na sajtu Rutizam u pravoj veličini i lepoti.

PRAVAC SRBIJA je veoma originalna, stilski moguće i jedinstvena knjiga, od velike kulturološke važnosti, koja donosi neverovatno mnogo vrednih, korisnih podataka o istorijskim spomenicima, zdanjima, manastirima i crkvama, geografskim fenomenima, tradicionalnom graditeljstvu, kulturi i običajima naše zemlje. O tome bi morao svako od nas da zna.

Na kraju, ako je treba nekako odrediti ovo delo Radeta Vesovića, definisao bih je kao: **knjigu putovanja i saznanja**. Dakle, pred vama je dobronamerna preporuka, pokrenite se, PRAVAC SRBIJA je pouzdan putokaz.

Miodrag Zupanc
Beograd, 20. januar 2020.

Ako se svakad budemo zaticali na istom mestu, po onoj glasovitoj, Mocartovoj, postaćemo "jadno biće, osiromašene duše". Bilo da smo željni novih saznanja ili je vrtoglava radoznalost apsolutni okidač naših odlazaka, ne smemo propustiti da zapamtimo sopstveno polazište. Kako svaki odlazak u nedokučeno biva lakši uz prisutnost podesnih putokaza koji će put usmeriti, rukopis pred nama možemo prepoznati kao jedan od takvih orijentira.

Jedinstven u svojoj temeljitosti i dosledan u želji da nas upozori kako velika putovanja ne znače nužno i daleke krajeve, "Pravac Srbija" predočava neznane ili malo poznate znamenitosti i predele i izaziva da postanu deo doživljenog. Svojevrnsni biseri prirode, istorije i kulture razotkrivaju nam ruralnu i urbanu, tradicionalnu i ovovremenu Srbiju, i pripovedaju o njoj kao o zemlji dugog kontinuiteta i ljudi rešenih da joj se nepokolebljivo posvete na mnogostrukim poljima stvaralaštva i života. Podstiču da učimo geografiju putujući i podsećaju na misao velikog Cvijića, po kojoj je patriotizam stvar instinkta, a ne razmišljanja. Motivihu na odlazak mnoštvom upečatljivih fotografija, tematskih mapa u formi turističkih usmerenja, kao i brižljivo probranim rečima autora koje progovaruju o vlastitim impresijama na terenu.

Kada zabeleženo pročitamo, preostaje nam da krenemo put skrivenih bisera, kako bismo rečeno pretvorili u lični doživljaj, a svaki naredni odlazak protumačili kao nesvakidašnji putokaz ka razumevanju sebe, kroz prostorno upoznavanje naših korena.

dr Jovana Brankov, naučni saradnik
Geografskog instituta "Jovan Cvijić" SANU

- Manastir Crna Reka 270/56
 Manastir Davidovica 222/43
 Manastir Divotin 151/38
 Manastir Drača 150/32
 Manastir Fenek 92/9
 Manastir Gornjak 122/47
 Manastir Grabovac 95/27
 Manastir Gradac 266/34
 Manastir Jazak 71/27
 Manastir Jovanja 163/26
 Manastir Jošanica 175/17
 Manastir Kalenić 179/42
 Manastir Kamenac 154/55
 Manastir Kaona 107/14
 Manastir Kastaljan 98/43
 Manastir Klisura 208/20
 Manastir Končulj/Končulji/Končulić 267/40
 Manastir Koporin 129/18
 Manastir Kumanica 222/44
 Manastir Lepenac 229/18
 Manastir Lešje 179/38
 Manastir Manasija/Resava 174/8
 Manastir Mesić 81/15
 Manastir Mileševa 219/26
 Manastir Namasija 176/20
 Manastir Naupare 228/11
 Manastir Nikolje Kablarско 238/23
 Manastir Nikolje Rudničko 147/18
 Manastir Nimnik 116/9
 Manastir Nova Pavlica 267/38
 Manastir Novo Hopovo 69/13
 Manastir Orahovica, Mažići 218/19
 Manastir Pavlovac 98/46
 Manastir Petkovića, Stragari 148/23
 Manastir Pirkovac 250/8
 Manastir Poganovo 292/45
 Manastir Pokajnica 130/20
 Manastir Pridvorica 244/55
 Manastir Privina Glava 69/15
 Manastir Prohor Pčinjski 311/30
 Manastir Pustinja 166/44
 Manastir Rajinovac 94/22
 Manastir Ravanica 174/9
 Manastir Rača 194/9
 Manastir Rudare 299/17
 Manastir Rujan 197/28
 Manastir Sisojevac 176/22
 Manastir Stanci 91/5
 Manastir Sopoćani 269/51
 Manastir Stara Pavlica, Brvenik 267/39
 Manastir Strmac sa crkvom brvnarom 230/19
 Manastir Studenica 265/27
 Manastir Svodol 186/8
 Manastir Sv. Bogorodice, Sičevo 253/27
 Manastir Svete Petke Iverica 253/30
 Manastir Svete Trojice 188/22
 Manastir Sveti Ilija, Kacapun 307/4
 Manastir Sveti Roman 227/3
 Manastir Sveti Stefan, Lipovac 249/5
 Manastir Svetog Nikole, Kuršumljaka 278/19
 Manastir Temska 287/14
 Manastir Tresje 98/44
 Manastir Trnava 242/45
 Manastir Tronoša 108/23
 Manastir Tuman/Tumane 117/18
 Manastir Vavedenja Svete Bogorodice 297/1
 Manastir Vavedenja, Palja 307/3
 Manastir Velika Remeta 68/7
 Manastir Veluče 229/15
 Manastir Venčac 146/8
 Manastir Vitovnica 120/32
 Manastir Vojlovica 84/32
 Manastir Vojlavča 149/26
 Manastir Vratna 136/8
 Manastir Vrdnik/Mala Ravanica 69/14
 Manastir Vujan 236/12
 Manastir Zaova 118/23
 Manastir Zlatenac 173/4
 Manastir i Spomenik prirode Ribnica 166/43
 Manastir rođenja Svetog Jovana Preteče, Jašunja 297/2
 Manastir Čelije 164/33
 Manastir Čokešina 105/5
 Manastir Žiča 263/14
 Patrijaršijski dvor, Sremski Karlovci 49/40
 Ruski dvor 67/4
 Đurđevi stupovi 268/45
- Hram/Crkva**
 Latinska/Jug Bogdanova crkva, Prokuplje 276/10
 Manastir Svete Bogorodice 278/20
 Ranovizantijska crkva, Niševac 251/13
 Svetilište Metode 230/21
 Verski objekt Misa 235/3
- Pravoslavna crkva**
 Crkva Odzaklija 298/10
 Crkva Ognjene Marije, Kikinda 27/41
 Crkva Sv. Bogorodice, Donja Kamenica 188/21
 Crkva Sv. Dimitrija 161/16
 Crkva Sv. Luke, Kupinovo 74/47
 Crkva Sv. Đorđa, Osmakova 286/12
 Crkva Svete Petke, Donji Matejevac 252/23
 Crkva Svetog Ahilija 207/15
- Crkva Svetog Arandela, Poblace, Sočice 216/8
 Crkva Svetog Jovana, Orljane 256/46
 Crkva Svetog Nikole, Crna Trava 301/29
 Crkva Svetog Prokopija 276/11
 Crkva Svetog Save, Savinac 236/11
 Crkva Uspenije Bogorodice, Mrtvica 307/1
 Crkva brvnara Lazarica, Prolom 279/25
 Crkva brvnara Voljavča, Tavnik 237/17
 Crkva brvnara i sobrašice, Jablanica 209/25
 Crkva brvnara u Manastiru Sv. Nikolaja Mirlikijskog 240/33
 Crkva brvnara, Brzan 150/36
 Crkva brvnara, Cvetke 261/2
 Crkva brvnara, Darosava 145/2
 Crkva brvnara, Dobroselica 209/29
 Crkva brvnara, Donja Orovnica 110/33
 Crkva brvnara, Dub 193/6
 Crkva brvnara, Gorobilje 205/5
 Crkva brvnara, Krnjevo 129/14
 Crkva brvnara, Lozovik 128/9
 Crkva brvnara, Mršač 261/4
 Crkva brvnara, Orašac 95/28
 Crkva brvnara, Rača 147/17
 Crkva brvnara, Selevac 128/8
 Crkva brvnara, Sevojno 199/39
 Crkva brvnara, Skadar kod Pečke 163/28
 Crkva brvnara, Smederevska Palanka 129/16
 Crkva brvnara, Takovo 236/9
 Crkva brvnara, Venčane 145/1
 Crkva brvnara, Vranić 94/24
 Crkva brvnara, Vrba 262/9
 Crkva brvnara, Vreoci 159/1
 Crkva brvnara, Četereže 120/35
 Crkva brvnara, Čukojevac 262/7
 Crkva svetih apostola Petra i Pavla, sa sobrašicama 100/58
 Hram Sveto Preobraženje 309/14
 Kapela/Crkva brvnara, Sepci 146/12
 Kumanica/Crkva u Ramači 150/31
 Latinska/Golema crkva, Gornji Matejevac 250/12
 Manastir Dokmir 159/5
 Manastir/Crkva Sv. Đorđa, Godovik 206/9
 Pećinska crkva, Rsovci 289/30
 Spomen kuća/Kuća Petra Kićevca 152/44
 Stara crkva, Gorovič 146/7
- Rimokatolička crkva**
 Rimokatolička crkva Sveti Franjo Asiški 26/36
 Rimokatolička crkva, Bačka Topola 16/31
 Svetište Marije pomoćnice kršćana 70/20
- Evangelistička crkva**
 Reformatorska crkva, Stara Moravica 15/29
- Džamija**
 Altun alem džamija 268/48
 Hasan-agina džamija, Priboj 216/9
- Sinagoga**
 Sinagoga, Subotica 12/7
- Ostali objekti**
 Isposnička crkva Svete Petke/Latinska crkva 309/13
 Monaške pećine, isposnice 269/49
 Savina isposnica - donja, Studenica 264/24
- Etno selo**
 Etno kuća, Belo Blato 60/23
 Etno selo Bistrica 121/42
 Etno selo Guvništa 221/38
 Etno selo Poganovo 292/46
 Selo Gostuša 287/15
- Groblje**
 Avarsko groblje, Horgoš 22/7
 Groblje, Bošnjane 178/33
- Mauzolej**
 Mauzolej Srpske kraljevske porodice/Crkva Svetog Đorđa 147/13
- Humka/Tumul/Kurgan**
 Cigлана, Male Pijace 21/6
 Debelo Brdo/Baba halom, Šupljak 12/9
 Humka Kamaraš i neolitski lokalitet 21/2
 Humka Kanas 33/2
 Humka Koštanica/Csont halom 44/12
 Humka Perlek 43/4
 Humka Stari Žabalj 46/23
 Humka Vaštorok 22/11
 Humka Vitez 22/8
 Humka Zako/Čako halom/Boban kerest 24/20
 Humka na putu Male Pijace - Mali Pesak, manja 22/9
 Humka na putu Male Pijace - Mali Pesak, veća 22/10
 Humka/Kurgan Čuka 33/4
 Jurišina humka 47/27
 Kalvarija, Kanjiža 23/14
 Ladičorbića humka 26/31
 Velika humka, Novi Bečej 58/10
 Velika humka, Ostojićevo 24/23
- Grob**
 Begovića grob 279/28
 Brankov grob, Stražilovo 51/53
 Nadgrobni spomenik Vojvode Pavla Cukića 99/50
 Nadgrobni spomenik kneza Aksentija Miladinovića 161/18
- Posmrtna obeležja**
 Grčko groblje, nekropola stećaka, Hrta 221/41
 Krajputaši, Bratljevo 244/57
 Krajputaši, Rokci 243/53
 Lapidarijum u porti crkve, Cvetke 261/1
 Lapidarijum, Guča 242/43
 Lapidarijum, Samaila 261/6
 Mramorje, potes Lugovi, Rastište 196/19
 Mramorje, potes Uroševine, Rastište 195/18
 Nekropola Mramorje/Bagraša 194/10
 Rimsko groblje, Stapani 198/31
- Objekt**
 Geotopografska piramida, Kevi 26/32
 Geotopografska piramida, Orom 23/13
 Geotopografska piramida, Poljanica 43/1
 Geotopografska piramida, Zagajica 82/23
- Stambeni**
 Bogovjar/Sovina kula 13/14
 Borisavljevića kuća 215/4
 Cincarska kuća 93/18
 Dva dvorca porodice Lazarević 80/9
 Dvorac Bogdana Dunderskog/Hotel Fantast 43/3
 Dvorac Danijel, Konak 61/27
 Dvorac Danijel/Veliki Danijel, Stari Lec 79/2
 Dvorac Dunderski 48/31
 Dvorac Fernbah/Baba pusta 33/6
 Dvorac Fric - Hristić 49/38
 Dvorac Hadik/Kotek 47/25
 Dvorac Herci 44/8
 Dvorac Hertelendi - Bajer 57/1
 Dvorac Hertelendi - Baijić 57/2
 Dvorac Ingus 11/3
 Dvorac Jagodić 79/1
 Dvorac Kapetanovo 79/3
 Dvorac Karas 21/4
 Dvorac Karačoni/Zamak grofa Kračonijski 58/7
 Dvorac Kaštel, Ečka 60/22
 Dvorac Kaštel, PIK Panonija 16/36
 Dvorac Kováč 33/1
 Dvorac Maldegem 23/17
 Dvorac Marcibanji - Karačoni 46/24
 Dvorac Marcibanji - Lederer 24/22
 Dvorac Nohhauzen 57/3
 Dvorac Redl 33/3
 Dvorac Rohonci, Biserno ostrvo 58/12
 Dvorac Sokolac 59/14
 Dvorac Tabori 44/10
 Dvorac Talijan 23/16
 Dvorac Zako 16/35
 Dvorac barona Jovanovića 81/16
 Dvorac na Mačkatu 205/6
 Dvorac porodice Servijski 23/18
 Dvorac u Gornjoj Rogatici 16/34
 Dvorac Šlos 72/32
 Dvorac Špicer 50/43
 Dvorac/Bibičeva kuća, Melenci 60/19
 Dvorci Stratimirović i Dunderski 45/18
 Elekova vila 60/21
 Galerija Milene Pavlović Barilli 117/14
 Gignina kuća 299/15
 Gombošev salaš 43/2
 Gospodar Vasin konak 262/10
 Jokanovića kuća 198/36
 Kaštel Vamošer 34/12
 Kaštel Šulhof 25/27
 Kaštel/Dvorac Kraj Pala 16/33
 Konak Brene Mihajlović i konak Radić 159/6
 Kuća Divana Georga 25/26
 Kuća Dobrnjčevih 116/12
 Kuća Ilića, Nepričava 160/7
 Kuća Jevđevića 215/2
 Kuća Jovanovića, Pepeljevac 161/13
 Kuća Nešića 178/35
 Kuća Radojičića, Čučuge 159/3
 Kuća Simića, Kruševac 228/7
 Kuća porodice Apostolović 93/17
 Kuća porodice Hristić/Muzej Ponišavlja 290/32
 Kuća porodice Jeftić 96/32
 Kuća porodice Krdžalić 99/49
 Kuća porodice Perlić 100/60
 Kuća porodice Stevanović 96/31
 Letnjikovac Engelman 15/30
 Letnjikovac Fernbah 16/32
 Letnjikovac Pejačević 70/22
 Letnjikovac Vendl Mora/Vajndlerov dvorac 37/26
 Letnjikovac kralja Aleksandra I Karađorđevića 119/29
 Mitrovićev dom, Avala 92/12
 Muselimov konak 162/21
 Najstarija zgrada u Ivanjici 243/50
 Palata Ilić 48/34
 Palata Rajhi 13/16
- Pinova vila 60/20
 Raničeva kuća 93/16
 Seoska kuća panonskog tipa 15/25
 Stara kuća porodice Žujović 97/39
 Stara kuća, Stanjaja Klavaša 18, Jagodina 175/14
 Stara zadržna kuća Rankovića 95/30
 Tomanova vila 44/9
 Vila Divan 25/30
 Vila Ertl 37/29
 Vila Klefiš 175/13
 Vila Konen 12/11
 Vila Lujza 13/13
 Vila Nikolić 179/37
 Vila Rizenfelder 27/37
 Vila Vlaškić 48/35
 Vila, Savino Selo 45/15
 Vlakovački zamak/Dvorac u Vlakovcu 81/17
 Vodokoci i fontane, Jagodina 175/15
 Zamak Damaskin/Dvorac u Hajdučici 79/5
 Zavičajna kuća, Bački Petrovac 46/21
- Privredni**
 Aleksandrov potkop u Senjskom rudniku 175/16
 Ambar porodice Galečić 72/31
 Ambar porodice Lepšanović 71/30
 Ambar porodice Surdučki 72/33
 Ambar sa kotobanjom, Savska 15, Kupinovo 74/45
 Ambar, Gibarac, Maršala Tita 42 69/16
 Borička vodenica 97/40
 Bošnjakova vetrenjača, Melenci 59/17
 Budina/Dušanova vodenica, Donje Komarice 151/39
 Debelički mlin 186/7
 Deda Đurina vodenica/Vodenica u Rivici 70/23
 Dininska vodenica, Vučje 300/24
 Dve vodenice i izletišta Očna banja 266/33
 Dve vodenice, Delivode 297/6
 Gavrilovića vodenica 147/14
 Golubova vodenica i valjavica, Zabrega 177/27
 Grgurova vodenica, Niševac 251/18
 Hidroelektrana Pod gradom, Užice 198/35
 Hidroelektrana Vučje 301/26
 Hidroelektrana, Ostrovska 255/37
 Hidroelektrična centrala na reci Gradac 163/29
 Ilića vodenica 160/9
 Ivkova vodenica 121/37
 Jolića vodenica 160/10
 Kamenička vodenica, Županjac 100/59
 Kovačka vodenica, Veliki Popović 173/6
 Kovačko-kolarska radionica braće Egri 15/26
 Kumova vodenica 161/15
 Lapčevića vodenica, Lepenac 229/13
 Lazina vodenica i vunovačara 310/24
 Lizina vodenica, Kobilje 229/17
 Lukina vodenica, Šogolj 228/12
 Matovića vodenica 264/21
 Mihajlovska/Mirkova vodenica 308/10
 Mitrovića vodenica 218/23
 Mlin Smolenski 14/19
 Mlin Suvca 27/39
 Momčilova vodenica, Bukorovac 152/43
 Ortačka vodenica, Vlase 308/9
 Pavičevića vodenica 121/40
 Penska vodenica 288/22
 Plevnjaci, Lipovac 249/6
 Prevodnica na kanalu DTD, Bečej 44/7
 Prevodnica, Beždan 34/8
 Prva naftna bušotina u Srbiji 80/8
 Rodna kuća Radoja Domanovića 147/16
 Rodina vetrenjača, Čurug 45/16
 Ružanska vodenica 121/41
 Selo grnčarije Zlakusa 200/44
 Skladište žitarica, Mali Horgoš 21/3
 Stara prevodnica, Bačko Gradište 45/13
 Stara vodenica/Vodenica Marković, Lug 194/8
 Stara/Manastirska vodenica, Despotovac 174/7
 Tkački Dvor Rakari 163/30
 Tkački Dvor Rakari 164/32
 Tkačnica damasta 34/10
 Tomaška valjavica/Valjavica Tomaševića 122/43
 Tuzinjski stanovi 222/45
 Velika prelivna parna pumpa 24/24
 Velika vodenica, Balta Berilovac 188/24
 Velika vodenica, Bistrica 121/39
 Vetrenjača Bajus, Orom 22/12
 Vetrenjača, Bačka Topola 14/24
 Vetrenjača, Belo Blato 61/25
 Vetrenjača, Bečej 43/5
 Vetrenjača, Obornjača 27/42
 Vetrenjača, Subotica 13/17
 Vidoljokova vodenica 288/21
 Vinogradarski podrum, Atenica 240/36
 Vinski podrumi, Crvenka 36/22
 Vodenica Bojovića, Sevojno 199/41
 Vodenica Cicić 148/24
 Vodenica Glišovića, Meljanica 263/18
 Vodenica Kaonka 118/20
 Vodenica Kovačević Radovana 196/23

- Vodenica Miladinovića, Lazac 241/38
 Vodenica Mliovoj Stankovića 308/7
 Vodenica Mišovića 240/34
 Vodenica Nikosavić, Azanja 128/12
 Vodenica Pajića, Ročevići 262/11
 Vodenica Ružičića 240/35
 Vodenica Simović, Dedevci 262/12
 Vodenica Skok Po Skok 164/34
 Vodenica Stane i Milana, Korbevac 309/16
 Vodenica Todorovića, Pekčanica 242/47
 Vodenica Tomića, Zabrega 176/19
 Vodenica Tufegdžića 242/46
 Vodenica Vukajlović Milana 196/24
 Vodenica i valjarica Sretenovića 162/19
 Vodenica kod Eko bivaka 166/46
 Vodenica kod Uče 166/45
 Vodenica kod crkve - prva, Vučje 301/25
 Vodenica kod deda Mlje 185/5
 Vodenica kod Čukara 119/27
 Vodenica kod škole, Rastište 196/20
 Vodenica manastira Zlatenac 173/5
 Vodenica na Kameničkoj reci 150/34
 Vodenica na Vrelu, Bela Palanka 288/19
 Vodenica na vrelu Grabovica, Sjenica 221/40
 Vodenica potočara Radisavljević, Medveđa 173/3
 Vodenica Čedomira Stajića 176/21
 Vodenica, Borač 153/49
 Vodenica, Cerovica, Grgure 275/6
 Vodenica, Dragoševac 178/34
 Vodenica, Drača 151/37
 Vodenica, Godovik 206/10
 Vodenica, Izumno 311/25
 Vodenica, Jošanička banja 266/31
 Vodenica, Mađere 275/5
 Vodenica, Prijedor 238/19
 Vodenica, Vrujci 165/39
 Vodenica, Zdriljica 152/46
 Vodenica/Protina vodenica, Brgule 96/33
 Vodenice, Donji Dušnik 256/48
 Vodenice, Sopotnica 221/42
 Vodenice, Taorska vrela 193/1
 Čirkovića vodenica, donja Atenica 240/32
 Čirkovića vodenica, gornja Atenica 241/37
 Đedina vodenica, Paramentići 162/23
 Đedina/Draganova vodenica, Zlatarić 162/22
 Šumareva vodenica, Vučje 300/23
- Etno**
 Crkva Svetog arhanđela Gavriela i sobrašica 128/11
 Etno kuća, Kupinovo 74/46
 Etno park Tulba 117/16
 Kamengrad, Lazarevac 99/54
 Kompleks porodice Milosavljević/Veronike Klonfer 127/6
 Krstograd 264/22
 Sobrašice, Lužnice 148/21
- Vojni**
 Gurgusovačka kula 188/20
 Menzulana, Novi Banovci 71/29
 Sjeničke kršle/Osmanske kasarne 220/36
- Škola**
 Karlovačka gimnazija 49/42
 Najstarija seoska škola u Srbiji 129/13
 Prva učiteljska škola u Srba 35/18
 Stara škola, Toponica 153/50
 Zamak, Ruski Krstur 37/27
 Čarobno selo, dečji obrazovni centar 165/42
- Javni**
 Gradska kuća, Senta 24/19
 Kafana Lončić 35/13
 Mehana Uzun Mirka Apostolovića 94/19
 Sahat kula, Prijepolje 218/21
 Sopotski han 97/38
 Stara kafana porodice Šterić 128/7
 Stara mehana Tasića 120/34
 Stara mehana, Barajevo 95/25
 Stara mehana, Veliko Selo 91/4
 Stari/Moljkovića han, Kremna 199/40
 Turska kuća, Sombor 36/20
 Turski han, Kosjerić 195/15
 Zgrada u Surepovoj 1 146/9
 Didina kafana, Murguš 159/4
- Prostorna celina**
 Strošena češma 291/42
- Nauka i obrazovanje**
 Istraživački centar
 Astronomska opservatorija Vidojevića 277/18
 Istraživačka stanica Petnica 163/27
- Edukacija**
 Ekološka učionica Baračka 34/7
 Prirodnjački centar, Svilajnac 173/1
 Čardak, Edukativno turističko sportski kompleks 83/29
- Saobraćaj**
 Svetionici na ušću Tamiša u Dunav 84/33
 Šarganska osmica 200/48
- Most**
 Betonski pešački most, Kragujevac 151/42
 Kameni most, Ivanjica 243/51
- Lučni most broj 1, Kragujevac 151/40
 Lučni most broj 2, Kragujevac 151/41
 Most Devet grla 25/25
- Subkultura**
 Legenda
 Ašikov grob, Metlić 106/11
 Rađev kamen 108/24
- Mit**
 Tarabići iz Kremne 197/27
 Vodenica Save Savanovića 193/2
- ISTORIJA**
 Bojčinska šuma 92/10
 Breg Hinga, Nose 11/5
 Nekropola stećaka/Grčko groblje, Crmuzi 216/10
- Tvrđava/Stari grad**
 Bakićevi Dvori, Venčac 145/6
 Beogradska tvrđava, Kalemegdan 91/2
 Borački krš, vidikovac i istorija 152/47
 Bovan/Bolvan/Jerinin grad (moravički) 249/2
 Bregovinsko kale/Drengard 279/26
 Caričin Grad/Iustiniana Prima 299/18
 Despotovac/Turski šesir, Berkasovo 67/2
 Galad Grad 57/6
 Gojindolsko/Gojsko Kale 291/40
 Gradina, Majdan 235/6
 Gradina, Stapani 197/30
 Gradište, Gornja Bresnica 275/1
 Gradsko utvrđenje, Novi Pazar 268/47
 Hisar (leskovački) 298/11
 Hisar/Prokupački Grad/(Hameum)/(Kom-plos)/(Toplica) 277/13
 Ivan Kula/Kula Kosačić Ivana 279/30
 Jerinin Grad, Brangović 165/40
 Jerinin grad, Jerinino brdo, Gradac 149/28
 Kale, Gredelica 300/22
 Koprijan (?)/Korvingrad/Kurvingrad/Kurvino-kale 256/47
 Kosanin grad 106/9
 Kovingrad/Jerinin grad (limski) 218/20
 Kula Milana Toplice 277/14
 Kula Nenadovića, na Kličevcu 162/20
 Kula Todora od Stalača 227/1
 Kulina/Kulingrad/Solotnik 197/26
 Kulić Grad/Moravište 127/1
 Latinski Grad (niški)/Gradac, Knez Selo 252/21
 Lazarev Grad/Aladža Hisar/Šaren Grad 227/6
 Lokalitet Gradina, Postenje 267/41
 Lokalitet Nebeske stolice 230/24
 Lokalitet Veliki Vetren, vrh Juhora 179/39
 Lokalitet Čarnok 45/14
 Markovo Kale, Vranje 309/17
 Miloševa kula, Crnajka 137/14
 Momčilov/Pirotski Grad 290/33
 Ostaci kule, Mali Vetren 179/40
 Ostaci srednjovekovne tvrđave i crkve, Gornje Grgure 276/7
 Ostrvica/Ostrovica 235/1
 Ranovizantijsko utvrđenje i crkva, Sijarinska Banja 301/30
 Romanov Grad 308/12
 Skobaljić/Zelen Grad 301/27
 Smederevska tvrđava 127/3
 Soko Grad/Grad Soko (drinski), Lazama 110/32
 Srebrenica/Kulina 149/25
 Srednjovekovni grad Jeleč 269/53
 Srednjovekovni grad, Gornja Ribnica 263/16
 Srednjovekovni grad, Uvac 219/30
 Stari Grad, Kovin 85/37
 Stari Grad, Užice 198/34
 Stari Grad/Bigir Delen, Šabac 105/2
 Stari grad Brvenik 267/37
 Stari grad na Tisi 58/11
 Stari grad, Tolisavac 109/28
 Turski šanac/Keltski opidum, Bačka Palanka 48/32
 Tvrđava Bač 47/29
 Tvrđava Gradina, Radaljevo 242/48
 Tvrđava Jagat 215/5
 Tvrđava Koznik 229/14
 Tvrđava Kupinik 74/48
 Tvrđava Maletina/Trubarevo 227/4
 Tvrđava Mileševac/Hisardžik 219/28
 Tvrđava Morović 70/21
 Tvrđava Ostro, Kukurovići 215/6
 Tvrđava Pajsijević 154/56
 Tvrđava Paramun 193/5
 Tvrđava Petrus 178/31
 Tvrđava Sjeveren 215/1
 Tvrđava Slovac 161/14
 Tvrđava Sokolika 237/14
 Tvrđava Svrlijig 250/11
 Tvrđava Čestin 153/54
 Utrde u Jelašničkoj klisuri 256/44
 Vidin Grad 106/7
 Vrdnička kula 68/11
 Vrdmđa/Latin grad 185/6
 Vršacka Kula 80/12
 Zemljano utvrđenje Vaškapu 21/5
 Železnik, Miljkovac 251/15
- Rimski**
 Pincum, Veliko Gradište 115/4
 Timacum Maius 252/19
 Timacum Minus/Ravna/Kuline/Gradište 186/10
 Carska palata, Vrelo-Šarkamen 137/15
 Gradina (čačanska), Jelica 241/39
 Gradina/Akuminkum 67/5
 Kastelum Onagrinum 49/39
 Kastrum Herkulis/Castrum Herculis 51/54
 Kraku Lu Jordan 119/28
 Lederata rimsko utvrđenje 115/1
 Medijana, Brzi Brod 254/36
 Sirmium, Carska palata 73/40
 Sirmium, Žitni trg 73/37
 Viminacijum 116/7
- Turski**
 Feti Islam 135/5
 Ramska tvrđava 115/2
- Srpski**
 Golubac - Stari Grad 116/11
 Srednjovekovni grad Oštrik, Rutošić 210/33
- Naselje**
 Hazarska nekropola 48/36
- Praistorija**
 Arheološki lokalitet Bujanj 254/32
 Arheološki lokalitet Grad, Dupljaja 83/25
 Arheološki lokalitet Grad/Starčevo 84/35
 Arheološki lokalitet Savinac, Visibaba 205/3
 Arheološki nalazište Matejski Brod 58/9
 Basijana/Bassianae, Donji Petrovci 73/38
 Belo brdo, Vinča 91/6
 Gomolava 74/43
 Gradina na Bosutu 68/12
 Humka Židovar, Orešac 82/22
 Humska čuka 251/17
 Kalvarija, Titel 51/49
 Neolitsko naselje, Drenovac 179/41
 Neolitsko naselje, Pločnik 277/16
 Petnička pećina 163/25
 Đuričin/Slovenski grad/Gradište, Idoš 26/33
 Šalitrena/Velika ribnička pećina 167/52
- Keltsko**
 Kale, Krševica/Damastion(?) 311/29
- Rimsko**
 Diana kastrum/Kastrum, Karataš 135/1
 Gradina/Dombob manastir 48/33
- Mesto bitke**
 Poslednja bitka rečnog monitora Drava 49/37
 Dužad iz mađarske građanske revolucije 1848 36/21
- Prvi srpski ustanak**
 Bitka kod Batočine 150/33
 Bitka na Čokešini 105/6
 Bitka/Boj na Ravnju 72/34
 Bitka/boj na Mišaru 106/8
 Bitka/boj na Svilevi 107/13
 Bitka/boj na Čučugama 159/2
 Boj/Bitka na Čegru 252/24
 Deligrad, Prvi srpski ustanak 249/3
 Karađorđev dud, Smederevo 127/4
 Mesto pogibije Hajduk Veljka Petrovića 138/20
 Radovanjski lug 130/21
 Spomen kompleks, Orašac 145/3
 Spomenik Stanoju Glavašu, Gilibovac 129/15
- Prvi svetski rat**
 Bitka na Gučevu 108/21
 Cerska bitka, spomen kompleks 106/10
 Spomenik bici na Kalipolju 219/25
- Veliki turski/bečki rat**
 Bitka kod Sente 24/21
 Bitka kod Slankamena 67/3
 Kapela mira 50/48
- Prvi srpsko-turski/Javorski rat**
 Spomenik bici na Kalipolju 219/25
- Objekt**
Grob/groblje
 Kasnoantička/Ranohrišćanska grobnica, Niška Banja 253/26
 Lalina unka 25/29
 Magura Gamzigrad 185/2
 Nekropola Beljinjača 68/10
 Nekropola stećaka, Crkvine, Priboj 215/3
 Nekropola, Viminacijum 116/8
 Ranohrišćanska crkva, Niš 254/31
 Remezijana 287/17
 Rimska grobnica, Beli breg, Brestovik 94/21
 Srednjovekovna crkva i groblje, Dići 167/50
 Velimirovi dvori, Ključ-Mionica 164/36
- Most**
 Begov most 289/27
 Most Marije Terezije 85/38
 Rimski most, Beljina 97/37
 Rimski most, Kumanica 243/54
 Rimski most, Potočanje 199/42
- Stari/Beli most, Vranje 309/18
 Trajanov most/Kastrum sa Pontesom 135/3
- Manastir**
 Crkva/Manastirina, Slavkovića 167/53
 Manastir Milentija 229/16
 Manastir Sv. Jovana Glavoseka 177/28
 Manastir Sv. Marije Blage 177/29
- Hram/Crkva**
 Crkva Arača 59/16
 Crkva, Gornja Ribnica, Kraljevo 263/15
 Crkvine, Majdan 235/5
 Crkvište Sv. Đorđa, Ledinci 51/50
 Markova/Latinska crkva/Kasnoantička bazilika 278/21
 Mrnjina crkva 152/45
 Nekropola i ostaci srednjovekovne crkve, Grubetiće 269/52
 Saborna crkva Nemanjića/Dvorska crkva, Deževa 268/43
 Sirmium, bazilika Sv. Dimitrija 73/39
- Kupatilo**
 Hamam, Brestovačka banja 139/27
 Isa-begov hamam 268/46
 Rimske terme, Bace 277/15
 Rimske terme, Prokuplje 276/12
 Rimske terme, Čačak 240/31
 Rimsko kupatilo i jezero Bruje 69/18
 Staro kupatilo/Hamam, Jošanička Banja 265/29
 Terme, Viminacijum 115/6
 Terme/Hamam/Stara banja, Novopazarska banja 267/42
 Tursko kupatilo/Amam, Sokobanja 186/9
 Tursko kupatilo/Hamam, Bač 47/28
 Tursko kupatilo/Stari amam 310/20
- Put**
 Trasa rimskog puta, Dimitrovgrad 292/43
- Arheološki lokalitet**
 Arheološko nalazište Drenje 235/4
 Lokalitet Velika i Mala Balanica 253/28
 Lokalitet Anine, Čelije 160/12
 Lokalitet Crkva, Tutin 270/57
 Lokalitet Donja Branjevinja, Deronje 37/30
 Lokalitet Pereš, Hajdukovo 11/4
 Pećina Pešturina 255/40
 Pećina pod Jerininim brdom, Gradac 149/27
 Trap i Gradac, Konopnica 299/13
- Metalurgija**
 Arheološki lokalitet Okno, Rudna Glava 137/13
 Lokalitet Donja Bresnica, Jastrebac 275/4
 Rudnik bakra, Jarmovac 216/12
- DOGAĐAJ**
Festival
Muzički
 Sabor trubača Guča/Dragačevski sabor 241/42
- TURIZAM I UGOSTITELJSTVO**
TU kompleks
 Planinsko turistički kompleks Kukavica 302/34
 Srebrno jezero 116/10
- Etno selo**
 Drvengrad - Mečavnik 200/45
 Etno kompleks Gučevski vajat 108/20
 Etno selo Boškova voda sa vodenicom 209/26
 Etno selo, Šitkovo 210/34
 Moravski konaci 130/19
 Staro selo, muzej na otvorenom 207/17
- Banja**
 Banja Badaña 108/22
 Banja Gornja Trepča 237/13
 Banja Junaković 36/24
 Banja Kanjiža 23/15
 Banja Koviljača 108/19
 Banja Vrujci 165/38
 Bogutovačka banja 264/20
 Brestovačka banja 139/28
 Bujanovačka banja 311/28
 Jošanička banja, mesto 266/32
 Kušumlijska banja 278/24
 Mataruška banja 264/19
 Niška banja 255/39
 Ovčar banja 239/25
 Pribojaska banja 217/13
 Prolom banja 278/23
 Ribarska banja 228/10
 Sijarinska banja, mesto 302/33
 Termalna banja, Pačić 15/27
 Terme Sisevac 176/23
 Vranjska banja 310/23
- Objekt za smeštaj**
 Dunjin konak, Rogljevo 138/24
 Rokin salaš/Roka tanya 12/8
 Smeštaj Stanislavjević, Negotin 137/17

Motel
 Motel Radan, Ivanje 298/9
 Kamp
 Kamp i vožnja čamcem meandrima Uvca 220/32
 Longtour 36/23
 Miročka voda 136/7
 Ribarsko selo, Potpeć 217/18
 Vračevgajsko jezero 83/27
 Zornička kuća 95/29
 Štrand, Bogojevo 37/28

Izletišta

Bojanine Vode 256/45
 Debeljačka jezera 81/18
 Izletišta Devojački Bunar 82/20
 Izletišta i ergela, Zornička 14/23
 Izletišta i termalni izvor Vidrište 251/14
 Izletišta kod brane Prvonek 311/27
 Izletišta, Kovin 84/36
 Jokino vrelo 206/7
 Kamenički vis 250/10
 Stapska banja 198/32

Moment

Ambijent

Stara Palanka 84/34
 Šušara 82/21

Pejzaž

Brdo sa pašnjakom, Rudno 265/28
 Trasa uske pruge i kanjon Đetinje 198/33
 Vidikovac Perunike 110/31
 Vidikovac Prugać 195/13
 Vidikovac na vrhu Kablara 238/24
 Zagajička brda 82/24

Vidikovac

Brdo Bračevica 290/36
 Jelena stena 118/24
 Kapija Podrinja/Vidikovac Zarožje 193/3
 Pogled na brdo, selo Cerje 265/25
 Vidikovac Banjska stena 195/14
 Vidikovac Bilješka stena 195/17
 Vidikovac Bratanov Del 307/6
 Vidikovac Dobroselica 2 208/21
 Vidikovac Drije 195/16
 Vidikovac Gorčinci 291/37
 Vidikovac Kraljeve vode 207/16
 Vidikovac Mršelj 205/1
 Vidikovac Popovac 176/24
 Vidikovac Sjenič 196/22
 Vidikovac iznad Mionice 165/37
 Vidikovac ka Popovcu, Zabrega 177/25
 Vidikovac na vrhu Kosmaja 97/42
 Vidikovac, Dragušička Čukara 152/48
 Vidikovac, Kušiči 244/56
 Vidikovac, Lisa 243/49
 Vidikovac, Sremski Karlinci 50/45
 Vidikovac, Suvi Do 276/9
 Vlasina Okruglica 308/8
 Vlasina Rid 307/5

Foto spot

Kućica na steni/Drini 194/7
 Slapovi na Toplodolskoj reci 285/5
 Udolina, Kladnica 219/27

SPORT I REKREACIJA

Akva park Petrolend 46/19

Penjanje

Slobodno

Kompleks penjašišta u Jelašničkoj klisuri 256/43
 Penjašišta Grdoba, Počuta 165/41

Zimski sportovi

Skijanje

Tornik, Zlatibor 208/23

SPOMENICI PRIRODE*

Zaštićena područja

Nacionalni parkovi
 Nacionalni park Đerdap
 Nacionalni park Fruška gora
 Nacionalni park Kopaonik
 Nacionalni park Tara
 Nacionalni park Šar planina

Parkovi prirode

PP Sičevačka klisura
 PP Šargan-Mokra Gora
 PP Stara planina
 PP Zlatibor
 PP Golija
 PP Gmija
 PP Radan

Rezervati prirode (Strogi, Opšti i Specijalni)

ORP Vinatovača
 SRP Jelašnička klisura
 SRP Klisura reke Trešnjice

SRP Uvac
 SRP Goč-Gvozdac
 SRP Suva planina
 SRP Klisura reke Mileševke
 SRP Jerma
 SRP Rtanj
 STRP Kukavica

Predeli izuzetnih odlika

PIO Tatkova zemunica
 PIO Ozren – Jadovnik
 PIO Ovčarsko-kablarska klisura
 PIO Lepterija-Sokograd
 PIO Kosmaj
 PIO Klisura reke Gradac
 PIO Kamena Gora
 PIO Dolina Pčinje
 PIO Veliko ratno ostrvo
 PIO Avala

Objekti geološkog nasleđa**

Borački krš
 Brankova kula stubasto lučeni andezit, bazalti
 Chlamys solarium, Kalemegdan, Beograd
 Đavolja varoš
 Flis dolina Pčinje
 Fosilni ostaci iz Rakovičkog potoka, Beograd
 Izdanci krečnjaka trijasko starosti na Kamennoj Gori
 Kalemegdan, Beograd deo morskog neogene spruda ispod spomenika Pobedniku
 Kersantit sa područja Avale, Beograd
 Lesni profil, Zemunu
 Okamenjena šuma Lojanik, Mataruška Banja
 Ostatak neka Mrkonjski vis, Medveđa
 Paleovulkanski nek izgrađen od kvarcilita i dacita Ostrovica
 Profil sa fosilnim ostacima puževa i školjki kod Erske Česme, Beograd
 Serpentiniti PP Mokra Gora
 Ultramafiti sa prosljocima magnezita, Zlatibor
 Vražji kamen

Objekti hidrološkog nasleđa

Vrela

Belopalanačko vrelo (Svrliške pl.)
 Veliko vrelo (pl. Beljanica)
 Vrbničko vrelo (pl. Paštrik)
 Vrelo (pl. Mokra gora)
 Vrelo Belog Drima
 Vrelo Gradca
 Vrelo Grze
 Vrelo Ledenica (selo Staničenje, reka Nišava)
 Vrelo Ljiga
 Vrelo Mlave
 Vrelo Raške
 Vrelo Svrliškog Timoka
 Vrelo Crnice (Kućajske pl.)
 Deguričko vrelo (r. Gradac)
 Divjansko vrelo (Suva pl.)
 Dušničko vrelo (Suva pl.)
 Đerškarsko vrelo (pl. Hum)
 Đurjevica (Trojan, Peštarsko polje)
 Zijača (r. Mali Rzav)
 Zlotoško vrelo (Kućajske pl.)
 Izvor Bela voda (pl. Čemernik)
 Izvor Jasenice (pl. Rudnik)
 Izvor pod vrazjom glavom (Stara pl.)
 Istočko vrelo (pl. Mokra gora)
 Jelovičko vrelo (Stara pl.)
 Koritničko vrelo (Suva pl.)
 Krivovirsko vrelo (Kućajske pl.)
 Krupačko vrelo (pl. Beljanica)
 Krupačko vrelo (r. Nišava)
 Lepterija (Sokobanja)
 Lešjansko vrelo (pl. Baba)
 Ljuberajko vrelo (Suva pl.)
 Malo vrelo (pl. Beljanica)
 Mokranjsko vrelo (Suva pl.)
 Mukanavac (r. Mali Rzav)
 Okruglačko vrelo (Svrliške pl.)
 Pakljansko vrelo (r. Jablanica)
 Peručačko vrelo (pl. Tara)
 Pećurina (Kalafat)
 Prekonoško vrelo (Svrliške pl.)
 Protopopinačko vrelo (Vidlič)
 Radovansko vrelo (Kućajske pl.)
 Seljašnica (pl. Zlatar)
 Sopotničko vrelo (Suva pl.)
 Suva banja (Niška Banja)
 Sušičko vrelo (pl. Zlatibor)
 Taorska vrela (pl. Povlen)
 Čitlučko vrelo (pl. Devica)
 Štonjsko vrelo (Zlatovski visovi)

Potajnice

Banja (Petnička pećina)
 Bjeluška potajnica - Kojin izvor (r. Mali Rzav)
 Kućevska potajnica (r. Pek)
 Promuklica (r. Vidrenjak, Tutin)
 Homoljska potajnica (Žagubica)
 Termomineralni izvori
 Banja Voljavča (Stragarska Banja)
 Visočka Banja (Arilje)
 Dva izvora mineralne vode u selu Odmenje

Zvijezdanski izvor mineralne vode (Prijepele)
 Izvor mineralne vode Veluće (s. Veluće, Kruševac)
 Izvor mineralne vode "Đavolja varoš" (Kuršumljia)
 Izvor mineralne vode u Kiseloj banji (Podujevo)
 Izvor mineralne vode "Banja" u selu Drsnik (Klina)
 Izvor mineralne vode u selu Revuće (Podujevo)
 Izvor mineralne vode u selu Šakovica (Podujevo)
 Izvor u Pečkoj banji
 Klokotski kiseljak (r. Binačka Morava)
 Konarevačka Slatina (Kraljevo)
 Radioaktivna voda Gornje Trepče
 Svrliška (Niševačka) Banja
 Slatinska Banja (Čačak)
 Termalni izvori Vranjske Banje
 Termalni džinovski lonci u dolini Banjice (s. Gradašnica, Pirot)
 Termalno izvoriste u džinovskom loncu Savinac (r. Dičina)
 Termomineralna voda Jošaničke banje
 Termomineralna voda Sijarinske banje i gejzer
 Termomineralni izvori Banje Koviljače
 Termomineralni izvori Brestovačke banje
 Termomineralni izvori Kuršumljske banje
 Termomineralni izvori Lučkovske banje
 Termomineralni izvori Novopazarske banje
 Termomineralni izvori u Banjskoj
 Termomineralni izvor u selu Vuča
 Ugljarska Banja (Gnjilane)

Izvorišta - vodni rezervati (delovi rečnih slivova)

Banjska (Vranje)
 Božička reka (r. Dragovištica)
 Veliki Pek
 Veliki Rzav
 Veternica
 Vlasina
 Vlasina
 Vrla
 Goljska Moravica
 Grabovačka reka (r. Goljska Moravica)
 Grza
 Griška (Zaječar)
 Gruža
 Dičina (r. Čemernica)
 Đetinja
 Jablanica (r. Kolubara)
 Kamenica (r. Zapadna Morava)
 Lučka reka (r. Goljska Moravica)
 Ljudska (r. Raška)
 Mlava
 Rasina
 Raška
 Resava
 Ribnica (Mionica)
 Studenica
 Sušica (r. Đetinja)
 Terišnica (r. Temštica)
 Toplica
 Trgoviški Timok
 Uvac
 Crni Rzav
 Crni Timok
 Crnica
 Čemernica (r. Zapadna Morava)

Vodopadi i slapovi

Velika i Mala Ripaljka na reci Gradašnici (Sokobanja)
 Veliki i Mali buk na Suvodolskoj reci (pl. Beljanica)
 Vodopad Bigrenog potoka (Stanjanska r, Kalna)
 Vodopad Blederija (r. Reka, Brza Palanka)
 Vodopad Bobak na Crnovrškoj reci (Stara pl.)
 Vodopad i slapovi na Gostiljskoj reci (pl. Zlatibor)
 Vodopad i slapovi na Rakobarskom potoku (Kučevo)
 Vodopad i slapovi na reci Izubra (r. Studenica)
 Vodopad i slapovi na ušću rečice Perast u Malu Tisnicu (pl. Beljanica)
 Vodopad ispod Donjeg Bukoravačkog jezera (Šar pl.)
 Vodopad Jelovarnik (pl. Kopaonik)
 Vodopad na Vrelskom potoku u Lisinama (r. Resava, pl. Beljanica)
 Vodopad na vrelu Belog Drima
 Vodopad na Jelovičkoj reci (Stara pl.)
 Vodopad na Kameničkoj reci (Stara pl.)
 Vodopad na Mokranjskoj steni (Sikolska r.)
 Vodopad na potoku Almaš (pl. Fruška Gora)
 Vodopad na reci Duboka (pl. Kopaonik)
 Vodopad na ušću potoka Vrelo u reku Drinu (pl. Tara)
 Vodopad na Čerevičkom potoku (pl. Fruška gora)
 Vodopad Prskalo (r. Resavica, Kućajske pl.)

Vodopada Skakavac (r. Kamišna)
 Vodopad Tupavica kod sela Dojkinci (Stara pl.)
 Dumbovački vodopad (pl. Fruška gora)
 Ždraljčki buk (Kragujevac)
 Komarički vir (r. Lužnica)
 Kurtulski vodopad (Stara pl.)
 Piljski vodopad (Stara pl.)
 Skakavac na reci Rači (pl. Tara)
 Slapovi i vodopad u dolini Belog izvorca (r. Saška)
 Slapovi na reci Lukovici (pl. Rtanj)
 Slapovi Sopotnice
 Slapovi Taorskih vrela
 Suvodolski slapovi u dolini Selačke reke (r. Beli Timok)
 Čunguljski vodopad (Stara pl.)
 Sakotinački vodopad (pl. Fruška gora)

Ponornice

Berovička reka (Vlaška pl.)
 Blato (Oodorovačko polje)
 Bogovinska reka (Kućajske pl.)
 Boroštica (Peštarsko polje)
 Busovata (pl. Beljanica)
 Velika Brezovica (Kućajske pl.)
 Velika Tisnica (pl. Beljanica)
 Vojal (Kućajske pl.)
 Vujića ponare (pl. Maljen)
 Delimejska reka (Koštam polje)
 Lazareva reka - Demizlok (Kućajske pl.)
 Dubašnica (Kućajske pl.)
 Klencuš (Kućajske pl.)
 Likova (Koštam polje)
 Mala propada (Kalafat)
 Manastirica (pl. Maljen)
 Mikulj (Kućajske pl.)
 Nekudovska reka (Kućajske pl.)
 Paskova reka (Majdanpek)
 Plandište (pl. Maljen)
 Povlenska reka (pl. Povlen)
 Polička reka (pl. Povlen)
 Ponornica ponora pod Pločom (pl. Maljen)
 Ponornica u uvali Gajina mlaka (Kućajske pl.)
 Ponornica u uvali Petnja (Kamena gora)
 Ponornica u uvali Rečke I (pl. Beljanica)
 Ponornica u uvali Rečke II (pl. Beljanica)
 Provalija (Kalafat)
 Radmilovac (pl. Maljen)
 Radovanska reka (Kućajske pl.)
 Rajkova reka (Majdanpek)
 Savina reka (pl. Mokra gora)
 Suvodolska reka (pl. Beljanica)
 Točulovska reka (Koštam polje)

Jezera

Alušontu (Donji Milanovac)
 Belocrkvanska jezera
 Vlasinsko jezero
 Vrmadžansko (Sokobanjska kotlina)
 Gornje Bukoravačko (Šar pl.)
 Dajičko jezero (pl. Golija)
 Deška jezera (Šar pl.)
 Đeravička - Malo i Veliko (pl. Prokletije)
 Đerdapsko jezero
 Zavojsko jezero
 Zaovinsko jezero
 Jažinačka - Malo i Veliko (Šar pl.)
 Jezera na reci Miruši (r. Beli Drim)
 Jezero (pl. Mokra gora)
 Jezero (Sremčica, Beograd)
 Jezero bez dna (pl. Prokletije)
 Jovačka (Vladičin Han)
 Kosočinovska jezera (pl. Golija)
 Livadičko jezero (Šar pl.)
 Ludoško jezero
 Oblačinsko jezero (pl. Jastrebac)
 Paličko jezero
 Prvala (Vajska)
 Rgotsko jezero (Zaječar)
 Rusanda (Melenc)
 Semeteško jezero (pl. Kopaonik)
 Travno jezero (pl. Prokletije)
 Crno jezero (pl. Prokletije)
 Šutmanska jezera (Šar pl.)
 Bare, ritovi i mrtvaje
 Mrtvaja Aradački Ajaš (s. Aradac)
 Bara Trskovača (s. Platičevo)
 Begečka jama
 Beljanska bara (s. Turija)
 Brzansko moravište (s. Brzan)
 Bukinski rit (s. Mladenovo, Bačka Palanka)
 Gajsko-dubovački rit (između Dunava i Delibatske pešcare)
 Zasavica
 Jegrčka (Žabalj)
 Koviljsko-petrovaradinski rit
 Kraljevac (s. Deliblato)
 Monoštorski ritovi (s. Bački Monoštor)
 Mrtvaja Pana (r. Tisa, Senta)
 Negotinski rit
 Obedska bara (s. Kupinovo i s. Obrež)
 Okanj bara (s. Elemir)
 Ponjavica (s. Etmoljica)
 Slano Kopovo (Novi Bečež)
 Stara (Mrtva) Tisa (s. Čurug)

Stari Begej - Carska bara (s. Belo blato)
Tikvara (Bačka Palanka)

Tresave

Blacko jezero (Blace)
Velika tresava Veli beg (Šar pl.)
Velika tresava Tiha voda (Šar pl.)
Velika tresava Šutman (Šar pl.)
Vlasinske tresave
Vražija bara (Despotovac)
Kereš (Subotička peščara)
Krvave bare (Stara pl.)
Krupačka tresava (Vidlič)
Mala Batura (pl. Tara)
Obod Dobropoljskog polja (Ostrozub)
Savina voda (pl. Mokra gora)
Tresava (Divčibare)
Tresava Bijele vode (pl. Zlatibor)
Tresava Jankove bare (pl. Kopaonik)
Tresava Kadijevac (pl. Kopaonik)
Tresava na Belim vodama (pl. Golija)
Tresava na obodu Dajčkog jezera (pl. Golija)
Tresava na obodu Semeteškog jezera (pl. Kopaonik)
Tresava u selu Kremna
Tresava u uvali Rečke (pl. Beljanica)
Tresava Hodžina mlaka (Šar pl.)
Tresave na Jelovoj gori (Užice)
Tresave na planini Željini
Tresave oko Košaninovitih jezera (pl. Golija)
Tresave u nivacionim depresijama na Koprnu (Stara pl.)
Tresave u Pešterskom polju
Tri kladenca (Stara pl.)
Crveni potok (pl. Tara)
Tresave u nivacionim depresijama na Koprnu (Stara pl.)
Tresave u Pešterskom polju

Hydrografske tačke

Bifurkacija reke Nerodimke
Drmanska glava, hidrografski čvor Balkanskog poluostrva
Đerdap
Sastav Morava kod Stalača
Ušće Save u Dunav, Beograd
Ušće Timoka u Dunav

Objekti geomorfološkog nasleđa

Na svetskom nivou vrednosti**

Đerdapska klisura kao najveća probojnica Evrope
Đavolja varoš kao primer selektivne denudacije i jaruzenja
Glacijalni reljef Šar planine kao jedan od primera reliktnih pleistocene glacijacije na Balkanskom poluostrvu
Deliblatska peščara kao primer reliktnog eolskog reljefa u Evropi
Vratnjanske prerasti kao specifični vid podzemnog i površinskog krasa
Na evropskom i balkanskom nivou vrednosti**
Ekshumirani trojski kras Beljanice (uvala Busovata)
Kraška uvala Divljakovac kod Resavske pećine
Primer planinskog karsta na površi Valože Suve planine
Kanjon Lazareve reke i reke Miruše
Ovčarsko-Kablarska klisura
Vladikina ploča na Staroj planini
Suteska Rosomačke reke
Erozioni ostenjaci Vražjeg kamena - Prosečnika
(* Spisak zaštićenih područja i spomenika prirode sa sajta Zavoda za zaštitu prirode Srbije
(**) Delimični spisak

NAJVAŽNIJI SPOMENICI KULTURE*

Spomenici na UNESCO

listi svetske baštine

Felix Romuliana, Gamzigrad
Grčko groblje, nekropola stećaka, Hrta, Hrta
Nekropola Mramorje, Bagruša, Perućac
Mramorje, potes Lugovi, Bajina Bašta
Mramorje, potes Uroševine, Bajina Bašta
Manastir Đurđevi stupovi, Novi Pazar
Manastir Sopoćani, Novi Pazar
Manastir Studenica, Kraljevo
Petrova crkva, Novi Pazar
Ostaci srednjovekovnog grada Rasa, Novi Pazar
Gračanica, Manastir svetog Blagoveštenja, Priština
Manastir Visoki Dečani/crkva Hrista Pantokratora, Dečani
Bogorodica Ljeviška, katedrala, Prizren
Pečka patrijaršija, Peč

Spomenici od izuzetnog značaja

Dositejev licej, Stari grad
Dostiejev licej, Stari grad
Konak kneginje Ljubice, Stari grad
Beogradska tvrđava, Stari grad
Konak kneza Miloša, Rakovica
Kapetan Mišino zdanje, Stari grad
Zgrada Muzeja 4. jula 1941., Savski venac
Zgrada ilegalnih partijskih štamparija, Savski venac
Spomen kosturnica, Lazarevac
Saborna crkva, Stari grad
Spomen obeležje Despotu Stefanu Lazareviću, Mladenovac
Manastir Manasija, Despotovac
Crkva svetog Stefana Lazarica sa Kruševačkim gradom, Kruševac
Manastir Žiča, Kraljevo
Manastir Gradac, Raška
Manastir Mileševa, Prijepolje
Crkva svetog Ahilija, Arilje
Manastir Banja, Priboj
Srednjovekovni grad Maglič, Kraljevo
Manastir Ljubostinja, Trstenik
Zgrada Muzeja ustanka 1941., Užice
Zgrade partizanske štamparije Borba, Užice
Zgrada Narodnooslobodilačkog odbora Srbije, Užice
Zgrada uprave rasadnika u Krčagovu, Užice
Partizanska bolnica, Užice
Spomen kompleks Kadinjača, Užice
Crkva svetog Nikole, Kuršumlija
Crkva svete Bogorodice, Kuršumlija
Čele-kula, Niš
Hajduk Veljkova barutana, Negotin
Manastir Prohor Pčinjski, Bujanovac
Spomen prostorije u konaku manastira Prohor Pčinjski, Bujanovac
Logor, Niš
Manastir Ravanica, Čuprija
Manastir Kalenić, Rekovac
Karadorđeva Topola sa Oplencom, Topola
Kuća Svetozara Markovića u Kragujevcu, Kragujevac
Zgrada Okružnog načelstva i Suda, Kragujevac
Ranovizantijska grobnica sa freskama, Niš
Stara kuća, Piro
Sobrašice, Kragujevac
Spomen-kapela sa kosturnicom, Šabac
Rodna kuća Dimitrija Tucovića, Čajetina
Partizanska bolnica u Prijepolju, Prijepolje
Crkva brvnara u Takovu, Gornji Milanovac
Stari Han, Užice
Kompleks Staro selo, Čajetina
Crkva brvnara, Bajina Bašta
Smederevska tvrđava, Smederevo
Manastir Pokajnica, Velika Plana
Deo rimskog Limesa, Trajanova tabla i deo puta, Kladovo
Spomenik neznanom junaku na Avali, Voždovac
Vinogradarski podrum, Čačak
Tvrđava Golubac, Golubac
Manastir Bodani, Bač
Franjevački samostan, Bač
Dvorac porodice Dundžeri, Bačka Palanka
Kuća u Neštinu, Bačka Palanka
Kuća u Bačkom Petrovcu, Bački Petrovac
Manastir Beočin, Beočin
Manastir Rakovac, Beočin
Manastir Mesić, Vršac
Crkva Svetog Nikole (Stari Slankamen), Indija
Manastir Velika Remeta, Irig
Manastir Vrdnik-Ravanica, Irig
Manastir Grgeteg, Irig
Manastir Jazak, Irig
Manastir Mala Remeta, Irig
Sretenjska crkva u Krušedolu, Irig
Suvača u Kikindi, Kikinda
Rumunska pravoslavna crkva Svetog Georgija u Uzdinu, Kovačica
Arača, Novi Bečej
Kompleks zgrada sa okućnicom (Karlović), Pećinci
Seoska kuća u Ogaru, Pećinci
Manastir Divša, Sremska Mitrovica
Patrijaršijski dvor, Sremski Karlovci
Sinagoga, Subotica
Gradska kuća, Subotica
Rimokatolička crkva u Čoki, Čoka
Manastir Privina Glava, Šid
Prevodnica šljaz, Bečej
Manastir Krušedol, Irig
Manastir Novo Hopovo, Irig
Manastir Staro Hopovo, Irig
Pravoslavna crkva u Kikindi, Kikinda
Crkva Svetog Luke u Kupinovu, Pećinci
Manastir Kuveždin, Sremska Mitrovica
Manastir Petkovića, Sremska Mitrovica
Stara srpska crkva svetog Stefana, Sremska Mitrovica
Ambar sa kotobanjom, Pazovačka 42 Golubinci, Stara Pazova

Manastir Šišatovac, Sremska Mitrovica
Srpska pravoslavna crkva Svetog Preobraženja u Pančevu, Pančevo
Crkva Svetog Nikole u Sibaču, Pećinci
Saborna crkva, Sremski Karlovci
Kuća Miloša Obrenovića, Gornji Milanovac
Almaška crkva, Novi Sad
Uspenjska crkva, Novi Sad
Crkva Svetog Jovana u Somboru, Sombor
Srpska pravoslavna crkva, Zabalj
Pravoslavna crkva, Titel
Srpska pravoslavna crkva u Mokrinu, Kikinda
Manastir sveti Arhangel, Prizren
Banjska, Manastir svetog Stefana, Kosovska Mitrovica
Terzijski most kod Đakovice, Đakovica
Vojnovića most, Vučitrn
Vojnovića kula, Vučitrn
Crkva Svetog Varvare, Gnjilane
Kuća brvnara u Ločanama, Dečani
Hadum džamija u Đakovici, Đakovica
Manastir Gorič, Istok
Bogorodica Hvostanska, Istok
Crkva svetog Jovana, Istok
Crkva Svetog Nikole u Đurakovcu, Istok
Crkve u silvu Belog Drima, Klina
Crkva presvete Bogorodice, Kosovska Kamenica
Manastir Ubožac (Rđavac), Kosovska Kamenica
Crkva Bogorodičinog Vavedenja u Lipljanu, Lipljan
Srednjovekovni grad Novo Brdo, Novo Brdo
Crkva Svetog Nikole u Velikoj Hoći, Orahovac
Crkva Svetog Jovana Krstitelja u Velikoj Hoći, Orahovac
Crkva Preobraženja Hristovog, Peč
Bajrakli džamija, Peč
Crkva brvnara Svetog Jeremije, Peč
Utvrdeni grad Kaljaja, Prizren
Manastir i isposnica svetog Petra Koriškog, Prizren
Crkva svetog Spasa, Prizren
Crkva svetog Nikole, Prizren
Crkve u Sredačkoj Župi, Prizren
Sinan pašina džamija, Prizren
Stari amam u Prizrenu, Prizren
Carska džamija u Prištini, Priština
Manastir Dević, Srbica
Crkva Bogorodice Odigitrije, Suva Reka
Crkva Svetog Đorđa u Rečanu, Suva Reka
Srednjovekovni grad Zvečan, Zvečan
Spomenici Nerodimlja, Uroševac
Ostaci srednjovekovnih gradova Malog i Velikog Petriča, Uroševac
Crkva Uspenja Presvete Bogorodice u Nerodimlju, Uroševac
Crkva Svetih Arhanela u Nerodimlju, Uroševac
Crkve u Siriničkoj župi, Uroševac
Manastir Vojlovica, Pančevo
Vladičanski dvor, Vršac
Manastir Sokolica, Kosovska Mitrovica
Crkva Svetog arhanela Gavriela u Molovinu, Šid
Spomen kosturnica na Mačkovom kamenu, Ljubovija

Znamenita mesta

Od izuzetnog značaja

Spomenički kompleks Bela Crkva, Krupanj
Spomen park Bubanj, Niš
Spomen park Kragujevački oktobar u Šumarcima, Kragujevac
Čegar, Niš
Stoliće, Krupanj
Marićevića jaruga, Arandelovac
Memorijalni kompleks Boško Buha, Prijepolje
Memorijalni kompleks Takovski grm, Gornji Milanovac
Radovanjski lug, Velika Plana
Mesto Karlovačkog mira 1699. godine, Sremski Karlovci
Mesto bitke kod Slankamena 1691. g., Indija
Mesto bitke kod Petrovaradina 1716. godine, Novi Sad
Memorijalni kompleks u Idvoru, Kovačica
Spomen kompleks Sremski front kod Adaševaca, Šid
Memorijalni kompleks i spomenik na Ljubiću, Čačak
Spomen kosturnica na Ceru, Loznica
Spomen kuća Vuka Karadžića, Loznica
Mesto bitke kod Sente, Senta
Spomen-park Kraljevački oktobar, Kraljevo

Od velikog značaja

Spomenik i groblje oslobođilaca Beograda 1806. godine, Vračar
Bojčinska šuma, Surčin - Zemun
Šančevi iz I srpskog ustanka, Čuprija
Šančevi iz Prvog srpskog ustanka, Aleksinac
Memorijalni kompleks Slobodište, Kruševac
Spomen park Čačalica, Požarevac
Bivši fašistički zatvor tzv. Hotel Milo, Bečej
Spomenik Žrtvama Racije, Novi Sad

Grob Branka Radičevića na Stražilovu, S. Karlovci
Partizanska baza Centar, Vrbas
Zgrada bivšeg logora, Zrenjanin
Spomen-kompleks Crna Čuprija, Žabalj
Mesto Batinske bitke, Sombor
Polje Leget, S. Mitrovica
Spomen-groblje u Sremskoj Mitrovici, S. Mitrovica
Grob i spomenik Filipu Višnjiću, Šid
Brankovina, Valjevo

Prostorne kulturno-istorijske celine

Od izuzetnog značaja

Fruška gora sa manastirima i drugim spomenicima, Bačka Palanka, Beočin, Indija, Irig, Novi Sad, Sremska Mitrovica, Šid
Vojno-tehnički zavod u Kragujevcu, Grad Kragujevac
Područje Knez Mihailove ulice, Stari Grad
Stara Čaršija Tešnar, Valjevo
Kompleks Negotinskih pivnica, Rajac i Rogljevo, Negotin
Topčider, Rakovica, Čukarica i Savski venac
Područje oko Dositejevog liceja, Stari Grad
Stara Čaršija, Novi Pazar
Stari Ras sa Sopoćanima, Novi Pazar
Gornja Dobrinja, Požega
Gradsko jezgro Sremskih Karlovaca, Sremski Karlovci
Tvrđava i podgrađe u Baču, Bač
Memorijalno-spomenički kompleks Gazimestan, Priština
Kompleks Negotinskih pivnica, Štubik, Negotin

Od velikog značaja

Stara Čaršija, Grocka
Staro Gradsko jezgro, Zemun
Kosančićev venac, Stari grad
Grčki šor, Kruševac
Poljana Lukarevina, Aleksandrovac
Staro gradsko jezgro, Negotin
Staro gradsko jezgro, Kragujevac
Kompleks Godovič, Požega
Stara čaršija u Ivanjici, Ivanjica
Čajkino brdo, Vrnjačka Banja
Ruralna celina sa vodenicama na Bistrici i valjkavica na izvoru reke Bistrice, Petrovac
Baba-Zlatina ulica, Vranje
Gornja i donja Tvrđava sa podgrađem, Novi Sad
Jodna banja, Novi Sad
Groblje van upotrebe, Novi Sad
Dvorac Marcibanji-Karačonji, Novi Sad
Sinagoga Novi Sad, Novi Sad
Spomen-groblje, Novi Sad
Staro jezgro Zrenjanina, Zrenjanin
Staro jezgro Banatskog Novog Sela, Pančevo
Staro jezgro Bečeja - Trg Pogača, Bečej
Gradsko jezgro Subotica, Subotica
Etno park u Kupinovu, Pećinci
Žitna Pijaca Sremska Mitrovica, S. Mitrovica
Trg Svetog Stefana Sremska Mitrovica, S. Mitrovica
Staro jezgro Iriga, Irig
Staro gradsko jezgro Pančeva, Pančevo
Staro jezgro Sombora - Venac, Sombor

Arheološka nalazišta

Od izuzetnog značaja

Gamzigrad, Zaječar
Carinčin grad, Lebane
Nekropola stećaka, Bajina Bašta
Mediana, lokalitet Brzi Brod, Niš
Pontes, Kladovo
Lepenski Vir, Majdanpek
Karataš, Kladovo
Kraku Lu Jordan, Kučevo
Rudna Glava, Majdanpek
Velika humka, Požega
Židovar, Vršac
Grad-Starčevo, Pančevo
Basijana, Ruma
Gomolava, Ruma
Sirmijum, Sremska Mitrovica
Titelski plato, Titel
Čelarevo, Bačka Palanka
Ulpijana, rimski municipijum i ranohrišćansko episkopsko sedište, Lipljan

Od velikog značaja

Pećina Risovača, Arandelovac
Arheološki lokaliteti, Visibaba
Rimska nekropola, Prijepolje
Ravna - Timacum Minus, Ravna
Drengrad, Bregovina
Humka čuka, Hum
Kulina (Balajnac), Gradište
Remesiana, Bela Palanka
Srednjovekovni grad Petrus, Zabrega
Rimsko utvrđenje Lederata, Ram

...
(* Vikipedija, spiskovi spomenika kulture prema podacima Zavoda za zaštitu spomenika kulture Srbije

---

SADRŽAJ

Uvod	
Severnobački okrug	7
Severnobanatski okrug	17
Zapadnobački okrug	29
Južnobački okrug	39
Srednjobanatski okrug	53
Sremski okrug	63
Južnobanatski okrug	75
Grad Beograd	87
Mačvanski okrug	101
Braničevski okrug	111
Podunavski okrug	123
Borski okrug	131
Šumadijski okrug	141
Kolubarski okrug	155
Pomoravski okrug	169
Zaječarski okrug	181
Zlatiborski okrug 1	189
Zlatiborski okrug 2	201
Zlatiborski okrug 3	211
Rasinski okrug	223
Moravički okrug	231
Nišavski okrug	245
Raški okrug	257
Toplički okrug	271
Pirotski Okrug	281
Jablanički okrug	293
Pčinjski okrug	303
Pogovor	313
Registar	315

CIP - Каталогизacija у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

930.85(497.11)(036)

ВЕСОВИЋ, Раде, 1952-

Pravac Srbija : knjiga neviđenih bisera : poznati, manje poznati i nepoznati biseri prirode, kulture i istorije Srbije

/ Rade Vesović. - Beograd : WEB Propisi, 2020 (Beograd : IOS). - 315 str. : ilustr. ; 29 cm

Tiraž 500. - Str. 311-312: Reč o knjizi / Miodrag Zupanc, Jovana Brankov. - Registar.

ISBN 978-86-901974-0-8

a) Србија - Културна историја - Водичи

COBISS.SR-ID 283133708
